

การเลือกใช้บริการยาเม็ดคุมกำเนิด และความพึงพอใจของผู้รับบริการทั้งภาครัฐ
และเอกชน : การศึกษาสตรีวัยเจริญพันธุ์ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากร
จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2547

ทิวารัตน์ ต.เจริญ*, กุศล สุนทรธาดา และ อรทัย อาจอ้า

*ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วิจัยประชากรและอนามัยเจริญพันธุ์.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผู้หญิงมีความแตกต่างในการเลือกรับยาเม็ดคุมกำเนิดเพื่อการวางแผนครอบครัวในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด นอกจากนี้ยังได้ ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสุขภาพถ้วนหน้าในภาครัฐ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดในกลุ่มหญิงแต่งงานแล้ววัยเจริญพันธุ์ (15-49 ปี) จำนวน 1,234 คน ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2547 ได้ใช้ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการวางแผนครอบครัวในกรณียาเม็ดคุมกำเนิด ผลการศึกษาพบว่า มากกว่าครึ่งของผู้ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดเลือกรับบริการวางแผนครอบครัวที่ภาคเอกชนซึ่งหญิงไทยเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี, อายุน้อย, ประกอบอาชีพภาคธุรกิจ, มีการศึกษาอย่างมากในระดับมัธยมศึกษา และมีที่อยู่ในเขตในเมือง ปัจจัยสำคัญที่สุดในการเลือกใช้บริการวางแผนครอบครัวกรณียาเม็ดคุมกำเนิดคือ ค่าบริการในการรับยาเม็ดคุมกำเนิด และจำนวนร้านขายยาในชุมชนเป็นปัจจัยที่อธิบายการเลือกใช้บริการของภาครัฐและเอกชนของผู้ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด จากการรับบริการวางแผนครอบครัวครั้งสุดท้ายไม่ว่าจากภาครัฐหรือเอกชน พบว่า เกือบทั้งหมดของผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลถึงความพึงพอใจต่อการเข้ารับบริการเพื่อได้ยาเม็ดคุมกำเนิดมาใช้ ในขณะเดียวกัน ในกรณีรับบริการวางแผนครอบครัวซึ่งใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าภาครัฐนี้ ผู้ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดจำนวน 121 คน ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลตามระดับความพึงพอใจว่า พึงพอใจอย่างมากในบริการของบุคลากรทางการแพทย์ และ คุณภาพยา ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ ควรนำไปเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวางแผนครอบครัวในภาพรวม โดย ภาครัฐสามารถลดงบประมาณในการคุมกำเนิดและให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการและเข้าไม่ถึงยาเม็ดคุมกำเนิดเพื่อการวางแผนครอบครัวในกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และขยายโอกาสไปยัง กลุ่มวัยรุ่นและหญิงโสด โดยให้ความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการเลือกใช้บริการวางแผนครอบครัวตามความต้องการของหญิงไทย